

Votre Programme Matmidim
Semaine du 28 janvier au 1er février 2024
Souguia n°119

ת"סד

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Th'ilato bépchia vessofo béoness (2)

- Richonim -

Léilouy Nishmat

Rav Avraham ben Sultana et Esther bat Maha

Pour la santé de

Esther bat Rakheli et Chimon ben Juliette

matmidim.com

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. פי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Malgré les différents niveaux de responsabilité des Chomrim (celui qui doit surveiller un objet qui lui a été confié), ils sont en général exonérés lorsque le bien a été endommagé dans un cas de force majeure. La Guemarra dans Baba Metsia traite de la Mahloket Amoraïm concernant un Chomer qui a été Pochéa (imprudent) dans sa surveillance, sans toutefois que le dommage ait été causé par cette imprudence directement, mais par un cas de force majeure survenu dans un second temps.

Les Richonim font une analyse sur l'avis d'Abayé qui rend Hayav, si sa responsabilité porte même lorsque le cas de force majeure survient sans aucun lien avec la Pchia (l'imprudence). De même il faut définir si Rava rend Patour même dans ce type de cas.

Programme du dimanche

משנה מסכת בבא מציעא פרק ו

משנה ג

השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה בבקעה והוליכה בהר אפילו זו עשר מילין וזו עשר מילין ומתה חייב השוכר את החמור והבריקה או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך מתה או נשברה חייב להעמיד לו חמור השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אמר אם החליקה פטור ואם הוחמה חייב להוליכה בבקעה והוליכה בהר אמר אם החליקה חייב ואם הוחמה חייב פטור

ר' עובדיה מברטנורא מסכת בבא מציעא פרק ו משנה ג
בהר והוליכה בבקעה בבקעה והוליכה בהר - בראש ההר. ואף על פי שהדרך חלק וישר, חייב כשמתה מחמת אירא שלא הוחלקה ולא הוחמה, דהואיל ושינה בה יכול לומר לו לא מתה זו אלא מחמת שלא היתה למודה באויר הר וקשה לה, או לא היתה למודה באויר בקעה וקשה לה. ומשום הכי לא מפליג הכא בין הוחלקה להוחמה כמו דמפליג בסיפא:
אם החליקה פטור - שבהר היא ראויה להחליק יותר, שראש ההר חד ומשופע לצדדין:
ואם הוחמה חייב - שהבקעה מעלה הבל לפי שההרים סביבה ואין אויר שולט בה, ואם הוחמה מחמת העלותה בהר, חייב, שהמעלה גרמה לה, והוא שינה להוליכה בהר:
והבדיקה - נסמית בדוק שבעין. פירוש אחר, התליעו רגליה:
או שנעשית אנגריא - שנלקחה לעבודת המלך:
אומר לו הרי שלך לפניך - ודוקא כשאמר לו חמור זה, ושכרו למשאו. אבל אם שכרו לרכוב עליו, אפילו אמר לו חמור זה, אינו יכול לומר לו הרי שלך לפניך. שמא תפול תחתיו בגשר או תשליכנו באחת הפחתים. וכן אם השכיר לו חמור סתם אפילו למשאו, אינו יכול לומר לו הרי שלך לפניך, אלא חייב להעמיד לו בהמה אחרת. ואם אינו מעמיד לו בהמה אחרת, אינו חייב ליתן לו כלום מכל שכר הדרך שהלך עמו:
מתה או נשברה חייב - המשכיר למכור העור והנבלה לכלבים ולהוסיף מעות ולהעמיד לו חמור. או ישכור לו אחר בדמי נבילה, שהרי חמור זה שיעבד לו. או יחזור לו שכרו:

תוספות מסכת בבא מציעא דף עח עמוד א

הוחמה בהר פטור - וא"ת למ"ד לעיל (דף מב.) תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב אמאי פטור הא תחילתו בפשיעה היה לענין הוחלקה וי"ל דלא מחייב אלא באונס שיש לתלות שאם לא היה משנה אפשר שלא היה בה האונס כי היא דצריפא דאורבני דאונס בא מחמת הפשיעה שאם היה מצניעם תחת הקרקע כדשמואל לא היו נגנבים אבל הכא כי הוחמה בהר כ"ש דאם לא שינה והיה הולך בבקעה דהוה הוחמה והכי אמר רבא בהמפקיד (לעיל דף לו:) גבי פשע בה ויצאתה לאגם אפילו למ"ד חייב הכא פטור דמלאך המות מה לי הכא מה לי התם וא"ת שילהי הפועלים (לקמן דף צג: ושם ד"ה אי) גבי הניח עדרו ובא לעיר ובא ארי ודרס פטור ומוקי לה רבה דעל בעידנא דלא עיילי אינשי ופריך אביי תחילתו בפשיעה לענין גנבי וסופו באונס הוא לענין ארי והתם אפילו לא פשע הוא ולא בא לעיר היה נארע האונס ומאי פריך וי"ל דשמא אם היה שם היה מוליכין למרעה אחר קודם ביאת ארי כי כן דרך הרועים לרעות חצי היום בשדה זו וחצי היום בשדה אחר או שמא אם היה שם הארי היה ירא לבא שם או היה מקיים ביה גם את הארי ואת הדוב הכה עבדך ובלאו הכי צריך לפרש הפשט התם כך דקאמר אין אומרים אילו היה שם היה מציל אלא אומרים אם היה יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואי אפשר לפרש בע"א ורב אלפס פירש התם דאביי לטעמיה דאמר בפרק המפקיד (לעיל דף לו: ושם) לא מיבעיא כו' אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב דהבלא דאגמא קטלה משמע דלמ"ד חייב א"ש בלאו האי טעמא אף על פי שהאונס היה נארע בכל ענין ויש לדחות ראייתו דלמ"ד חייב נמי סמך אהאי טעמא דקאמר בסוף דהבלא דאגמא קטלה דאם לא כן תקשי ליה ממתניתין דהכא דקאמר הוחמה בהר פטור ומיהו למה שנפרש לבסוף דהכא לא חשיב תחילתה בפשיעה א"ש.

Programme du lundi

חידושי הרמב"ן מסכת בבא מציעא דף עח עמוד א

[...] יש מפרשים כולה סוגיא כרבא דאמר (ל"ו ב') מלאך המות מה לי הכא מה לי התם, וכי פשע בה ושינה אותה מהר לבקעה והכישה נחש חייב דתחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא דאונסו בא לו מחמת פשיעתו, הא אם שינה אותה מבקעה לבקעה אף על פי שהכישה נחש פטור דלא פשע בה דתחלתו וסופו באונס, אבל לאביי דאמר במתה כדרכה חייב משום תחלתו בפשיעה וסופו באונס הכא נמי חייב אפי' מתה כדרכה דהא פשע בשינוי דהר ובקעה, וסיפא דמתני' דקא מפליג אם הוחלקה פטור דוקא בהוחלקה דכש"כ דשכיח בהר חלקה, אבל מתה כדרכה חייב, ודקתני הוחמה חייב לאשמועין פשיעותא דשינוי דמשום חמום הוא, ומהך פשיעותא מחייב נמי במתה כדרכה, ואין זה מחוור אצלי כלל דטעמא דאביי התם משום דכל שתחלתו בפשיעה משעה שפשע בה נעשית ברשותו להתחייב עליה בכל ענין ואפי' במתה כדרכה וכש"כ בהוחלקה, שחלקה של בקעה ושל הר שני דברים הם ושמא לא יארע לה חלקה בהר אף על פי שמצוי בו יותר, אבל הטעם הנכון במשנתנו שאין השינוי מהר לבקעה פשיעה לפי שהזיקה מצוי בזה כמו בזה, ומיהו אינה שמירה למה שאמר משכיר, הילכך אם הוחמה בעלייה בהר חייב שאמר לו לשמרה מחמום ולא שמרה, וכן כשאירע לה מיתת אויר שנשבה הרוח בהר באותו היום ומתה בו או נחש הכישה חייב, שאם שמר כמו שאמר בעה"ב לא אירע לה מיתה זו, דכל כה"ג אינה פשיעה ואינה שמירה, הילכך אם סופו באונס פטור ואם סופו מחמת אותו שינוי חייב, כנ"ל, ומסתברא דאפי' בשומר חנם הוא חייב, דמתני' סתמא נמי כר' מאיר (לק' פ' ב'), ומיהו בקעה ובקעה לאו שינוי הוא ופטור דכי אמר לו בקעה פלונית הוא הדין לבקעה אחרת קאמר, וי"ל אפי' פירש ולא תלך בבקעה פלונית אינו שינוי דבחזקת שמורה היא בבקעה זו כמו באותה בקעה שאמר משכיר והילכך לעולם פטור, כנ"ל.

Programme du mardi

חידושי הרשב"א מסכת בבא מציעא דף לו עמוד ב

ולענין פסק הלכה פסק הרי"ף ז"ל כרבא משום דהלכה כרבא לגביה דאביי חוץ מיע"ל קג"ם, ואף על גב דקי"ל כמ"ד תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב שאני הכא דלא בא האונס הזה מחמת הפשיעה כלל כההיא דצריפא דאורבני דאין תחבולה לינצל מאונס זה ואפילו לא פשע בה כלל, וקשיא ליה לרב ז"ל הא דאמר בפרק הפועלים מאי לאו דעל בעידנא דעיילי אינשי לא דעל בעידנא דלא עיילי אינשי, ואקשי ליה אביי א"ה אמאי פטור תחלתו בפשיעה וסופו באונס היא אלמא אף על פי שאין האונס בא מחמת הפשיעה דאפילו לא על לא הוה יכול להציל אפ"ה חייב, ופריק ז"ל דההיא סוגיא אביי גופיה קאמר לה ולא עדיפא מהא דאמר הכא וליתא. וה"ר יצחק אלברגלוני ז"ל הקשה על זה דמ"מ אביי לרבה אמרה וקבלה מיניה והכא אביי ורבה משמיה דרבה אמרוה אלמא שמעין מההיא, דרבה כסהדותיה דאביי אמרה, וי"ל דההיא סוגיא אביי הוא דאמרה הכי אמר לי רבה והכי אהדרי ליה, ורבה אמר לך להד"מ דלא עדיפא מהא דאסהיד אביי משמיה דרבה וא"ל רבא דלאו הכי אמרה אלא איפכא, והראב"ד ז"ל כתב בפירוק קושיא זו דהתם כיון דעל בעידנא דלא עיילי אינשי הו"ל לעיולינהו בהדיה והא דשבקינהו התם פשיעה הוה ומשום ההיא פשיעה אירע בהן אונס, ואין מחייבין אותו משום דעל אלא משום דכיון דעל הוה ליה לעיולינהו ואלו עיולינהו לא מטי ליה פסידא כלל הלכך חייב.

חידושי הריטב"א מסכת בבא מציעא דף עח עמוד א

ואם הוחלקה פטור. וליכא למימר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב, כיון דכש"כ שאירע האונס אם לא שינה, ופשוט הוא זה, אבל איכא למידק דממתניתין משמע דאילו מתה כדרכה פטור מדלא קתני חיובא אלא בהוחלקה בהר או אם הוחמה בבקעה הא אם מתה פטור, ומאי שנא מפשע בה ויצאת לאגם ומתה שהוא חייב לאב"י דאמרינן בפרק המפקיד (ל"ו ב') דכל כה"ג אמרינן אוירא דהר קטלה או אובצנא קטלה הכא נמי נימא הכי, וי"ל דעד כאן לא אמר אב"י התם אלא בשתחלתו בפשיעה גמורה כגון שפשע בה ויצאת לאגם או שהעלה לראשי צוקין דהא תלינן בכל מאי דאפשר לתלות ולא אמרינן מלאך המות קטלה, אבל כל שלא פשע בה בתחלתו פשיעה גמורה לא אמרינן הכי וכדפרישנא התם, והכא מפני ששינה מהר לבקעה ומבקעה להר אין זו פשיעה גמורה כי דרך כל בהמה לילך בהר ובבקעה, אלא כל זה כעין גנבה ואבדה וכל שתחלתו בגנבה ואבדה וסופו באונס שלא בא האונס מחמת הפשיעה לדברי הכל פטור.

Programme du mercredi

תוספות הרא"ש מסכת בבא מציעא דף לו עמוד ב

דאמרי' הבלה דאגמא קטלה. פרש"י ואיכא למימר בפשיעה מתה שאם היתה בביתו לא היתה מתה ויצאתה לאגם היא פשיעת מיתתה דשמא הבל המצוי באגם קטלה, להכי אפקיה רש"י בלשון שמא משום דלא חשיב ליה פושע גמור לענין הבל של אגם, דא"כ אמאי נקט פשע בה ויצאת לאגם דמשמע דמשום שיצאתה מעצמה והוי פשיעה לענין זאבים וגנבים, אפי' הוליכה בעצמו נמי ליחייב, אלא פושע גמור לא הוי, אלא שמתוך שפשע תחילה לענין זאבים וגנבים חייב כשמתה כדרכה אפילו למ"ד תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור שגם לענין מיתה יש פשיעה קצת שרבו הבל מצוי באגם יותר מבבית ושמא הבלה דאגמא קטלה, ולא דמי לצריפא דאורבני דהתם ליכא פשיעה כלל לענין גנבי דאין ראוי ליגנב שמה ממה שאם היו טמונים בקרקע, ורבא ס"ל דליכא פשיעה כלל לענין הבל ואפילו אם היתה בביתו היתה מתה, אבל בצריפא דאורבני אילו שמרן כדרך השומרים לא נגנבו, וא"ת הא דפריך לקמן אב"י לרבא לימא ליה מלאך המות קטלה מה לי הכא מה לי התם תיקשי ליה אב"י לנפשיה דבשלמא הכא חייב דמשום דרבו הבל מצוי באגם יותר מבבית אבל התם מה הבל יש יותר בבית השואל מבית השוכר, וי"ל הא דאיצטריכא ליה לאב"י טעמא דהבלא דאגמא קטלה היינו למאן דאית ליה תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור אבל למ"ד חייב מיחייב בלאו טעמא דהבלא דאגמא קטלה, ור' יוחנן דמחייב משום דאין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר היינו טעמיה משום דהוי תחלתו בפשיעה וסופו באונס, וכן פרש"י לקמן דר' יוחנן ס"ל תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב, משום הכי ניחא ליה לאב"י, אבל לרבא קשה דהיכא דאיכא למימר מה לי הכא מה לי התם פטור לכו"ע ואין לחוש במה שלא הביא דברי ר' יוחנן לקמן בסוף פרקין גבי עובדא דצריפא דאורבני משום דלאב"י דמפרש טעמא דר' יוחנן משום דאין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר הוי טעמא דר' יוחנן משום תחלתו בפשיעה וסופו באונס, אבל לרבא דמפרש טעמיה משום דלא מהימן ליה בשבועה לא הוי תחלתו בפשיעה שהרי מסרו לבן דעת, אלא שאינו רוצה להאמין את השני בשבועה ואי משתבע ראשון מיפטר דליכא פשיעה כלל, ולהכי נמי ליתא לדר"ח שפסק כאב"י משום דקיי"ל תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב, דלרבא נמי אי הוה מחשב תחלתו בפשיעה וסופו באונס מחייב ליה, וההיא דסוף הפועלים נפרש לקמן בע"ה.

Programme du jeudi

חידושי הר"ן מסכת בבא מציעא דף לו עמוד ב

פשע בה ויצאה לאגם ומתה כדרכה לענין פסק הלכה פסק הריא"ף דאביי ורבא הלכה כרבא בר מיע"ל קג"ם ואף על גב דקי"ל תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב ה"מ היכא דאפשר דהאונס בא מחמת הפשיעה כי ההוא דצריפי דאורבני אבל הכא דודאי לא בא מחמת הפשיעה דמלאך המות מ"ל הכא מ"ל התם פטור וק"ל לרב ז"ל מדאמ' בפ' השוכר את הפועלי' גבי רועה שהניח עדרו ובא לעיר ובא זאב וטרף ארי ודרס אין אומרי' אלו היה שם היה מציל אלא אומדי' אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ואוקמה רבה דעל בעידנא דלא עיילה אנשי וא"ל אביי תחילתו בפשיעה וסופו באונס הוא וחייב והא התם שאין האונס מחמת הפשיעה שאפי' היה שם לא היה מציל וקאמרינן דחייב ואיהו ז"ל מפרק לה דההיא סוגיא כאביי היא וליתא כלומר דאע"ג דהתם אביי לרבה קאמר לה לא עדיפא מהא דהכא דפליגי אביי ורבא דמר אמר הכי קאמר רבה התם נמי אביי הוא דקאמר הכי ורבא אמר לך לא הוו דברים מעולם אבל הראב"ד ז"ל תירץ דהתם נמי האונס מחמת הפשיעה בא שאין הפשיעה מחמת כניסתו לעיר אלא כיון דעל בעידנא דלא עיילי אנשי ה"ל להכניס עדרו עמו ונמצא שהאונס בא מחמת הפשיעה:

שם דף עח עמוד א

אמרי דבי ר' ינאי שמתה מתוך האויר ר' יוסי בר' חנינ' אמר שמתה מחמת אובצנא רבה אמר שהכישה נחש משמע דדוקא היכא דמתה בחד מהנך גוני דכל חד איכא למתלי דמחמת שינויו של שוכר מתה הא מתה כדרכה פטור ואיכא מ"ד דהך סוגיא דהכי אתי' כרבא דאמר בפ' המפקיד פשע בה ויצאת לאגם ומתה פטור דמלאך המות קטלא מ"ל הכא מ"ל התם דאלו לאביי דאמר לעיל חייב הכא אפי' מתה כדרכה חייב ורישי' דמתנית' לאביי כפשטי' אתיא דכיון ששינה בה אפי' מתה כדרכה חייב וסיפא דקתני הוחמה חייב לאו דוקא הוחמה דאפי' מתה כדרכה נמי חייב אלא דנקיט הוחמה לגלוי לן טעמא דפשיעותא אבל לעולם אינו פטור אלא בהחלקה בבקעה לפי שהיזק זה הוא מצוי יותר בבקעה אבל הרמב"ן ז"ל הקשה דא"כ השוכר זה ששינה תחילתו בפשיעה קרינן לי' א"כ לאביי אפי' הוחלקה בבקעה א"נ הוחמה בהר הוה לן לחיובי' דהא טעמיה דאביי לפי שמשעה שפשע בה קמא לי' ברשותי' לגמרי לכל אונסין:

לפיכ' פי' הוא ז"ל דטעמא דמתניתן לפי שאין שינוי זה שבין הר לבקעה פשיעה גמורה שהיזק מצוי בה כמו בזה והנזקין חלוקין הן אלא שאינה שמירה למאי שאמר משכיר הילכך דוקא היכא שמתה מחמת שינוי הוא דחייב אבל מתה כדרכה כיון שלא היה תחילתו בפשיעה גמורה ולא מתה מחמת שינוי ואפי' לאביי פטור ומ"ה מוקמינן לה למתני' דוקא דמתה בחד מהנך גווי דבכה"ג כיון דאפשר למתלי שמחמת שינוי מתה חייב ומסתברא דלא מבעיא ש"ש דחייב בהנהו גווי אלא אפי' שומר חנם נמי חייב דמתניתן סתמא קתני ואפי' לר"מ דאמר השוכר כשומר חנם דמי כדאיתא לקמן:

Liste des 119 Souguiot étudiées sur Matmidim

H'AGUIM

Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. 45. Ner Ich oubeto 111 - 113. Le Chamach	Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek	Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes 86. 87. 88. Vente du Hamets	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte 89. 90. Un enfant qui devient adulte au milieu de la Sfira Ben Hametsarim 100. 3ème Beït Hamikdash	Roch Hachana 35. Les trois Livres 101 - 103. Tkiot Choffar Soukot 36. Mitstaer 104 - 106. Ma'amid
--	--	---	--	--

BRAKHOT

1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot	10. Les Brah'ot de consommation 11. Brakha Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Mééin Chaloch 14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguafen	18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisnin (1) 25. Pat Kisnin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin	42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'
--	---	---	--	--

SOUGUIOT GENERALES

37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour	51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva 89. 90. Les actions de l'enfant
--	----------------------------------	---	--	--

CHABBAT – Melekhet Mah'chevet

Chabbat – Les Derabanan

59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven 65. à 68. Psik Récheh	75 à 79. Grama 80. Chinouy 69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	91 à 95. Réhitsa BéChabbat VéYom Tov 107 – 110. Nerot Shabbat		
---	---	--	--	--

HACHKafa - PENSEE JUIVE

EVEN HAEZER

YOREI DE'AH

H'OCHEN MICHPAT

81 à 84. Tsaar Baalei Haim	96 à 99. Yih'oud	73. 74. Maaser sur les gains	114 – 117. Adam Hamazik Béoness 118 -119. Th'ilato bépchia vessofo béoness	
----------------------------	------------------	------------------------------	---	--